

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain 27 §:n, kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja perhe-eläkelain 15 d §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan parannettavaksi niin sanottua vanhaa työeläkettä saavien asemaa muuttamalla säännöksiä, jotka koskevat tällaisen eläkkeen tuloksi lukemista kansaneläkkeen lisäosassa. Parannus toteutettaisiin alentamalla niitä kansaneläkeläisissä säädettyjä markkamääriä, joihin saakka mainitut eläkkeet vuoden 1984 alusta enintään luetaan lisäosatuloksi. Muutoksen seurauksena lähes kaikille niille vanhaa työeläkettä saaville, jotka jäivät ilman kansaneläkeuudistuksen vuoden 1983 alusta voimaan tulleen II A -vaiheen lisäosan tasokorotusta ja joiden verotus kiristyi eläkkeiden verotusuudistuksen yhteydessä, maksettaisiin 52 markan lisäosan korotus vuoden 1984 alusta lukien. Lisäosan korotusta ei kuitenkaan maksettaisi niille eläkkeensaajille, joilla vähimmäisehtojen mukaisen vanhan työeläkkeen lisäksi on merkittävästi muuta lisäosaan vaikuttavaa tuloa. Muutokset parantaisivat myös eräiden sotilasvammalain mukaista korvausta saavien kansaneläkeläisten asemaa. Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäviksi perhe-eläkelakiin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäviksi eräitä täsmennyksiä kansaneläkeuudistuksen II—III -vaiheita koskevan lain (103/82) voimaantulosäännöksen. Niillä on tarkoitus selvittää säännöksiä, joiden nojalla kansaneläkeuudistuksen II B -vaiheessa estetään eräissä tapauksissa lisäosan mahdollinen pienentyminen vuoden 1984 alusta.

Vanhaa työeläkettä saavien aseman korjaamisesta aiheutuisi kansaneläkejärjestelmälle noin 35 miljoonan markan vuotuiset lisäkustannukset. Muut muutokset aiheuttaisivat noin 7 miljoonan markan lisäkustannukset vuodessa.

Ehdotetut muutokset on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kansaneläkeuudistuksen II B -vaiheen kanssa eli 1 päivänä tammikuuta 1984.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1984.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Vanhaa työeläkettä saavien aseman parantaminen

Vuoden 1975 heinäkuun alusta lukien tuli voimaan yksityissektorin vähimmäisehtojen mukaisia työeläkkeitä koskeva lainmuutos (749/74), jolla työeläkkeen tavoitetasoksi määriteltiin 60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tätä ennen yksityissektorin vähimmäisehtojen mukaisten työeläkkeiden tavoitetaso oli 42 pro-

senttia palkasta. Ennen heinäkuun 1 päivää 1975 kansaneläkelainsäädäntöön sisältyneiden työeläkkeiden tuloksilukemista koskevien säännösten mukaan tällainen työeläke oli tuloa tukilisää määrättäessä, mutta tukiosaa määrättäessä se oli kokonaan etuoikeutettua tuloa. Kokonaiseläketurva muodostui näin ollen työeläkkeen lisäksi vakiomääräisinä maksetuista kansaneläkkeen perusosasta ja täysimääräisestä tukiosasta, viimeksi mainittu edellyttäen, ettei eläkkeensaajalla ollut muita tukiosaan vaikuttavia tuloja. Edellä mainittu työeläkkeiden tavoitetason korotus kos-

ki vain uusia työeläkkeitä, joissa eläketapahtuma on sattunut kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen. Tasokorotuksen yhteydessä sanotusta ajankohdasta lukien myös kansaneläkelakia muutettiin (753/74) siten, että vähimmäisehtojen mukaisesti uudesta työeläkkeestä alettiin lukea tuloksi tukiosaa määrättäessä laissa säädetyn etuoikeusajan ylittävä osuus. Etuoikeutettu osa oli joulukuussa 1982 6 890 markkaa vuodessa.

Ennen heinäkuun 1 päivää 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuvia niin sanottuja vanhoja työeläkkeitä tavoitetason korotus ei koskenut. Tämän vuoksi vähimmäisehtojen mukaista vanhaa työeläkettä saavalle säilytettiin se etu, että kansaneläkkeen tukiosa maksettiin edelleen täysimääräisenä työeläkkeen suuruudesta riippumatta edellyttäen, ettei eläkkeensaajalla ollut muita tukiosaan vaikuttavia tuloja. Menettely oli vanhaa työeläkettä saavien kohdalla perusteltu sen vuoksi, että nämä eläkkeet olivat tasoltaan yleisesti ottaen verrattain vaatimattomia. Kuitenkin tukiosaa määrättäessä vanhaa ja uutta työeläkettä koskeneista erilaisista tuloksilukemissäännöistä seurasi, että vanhaa työeläkettä saavan kokonaiseläke (työeläke lisättynä kansaneläkkeellä) saattoi muodostua suuremmaksi kuin samansuuruista uutta työeläkettä saavan kokonaiseläke. Tilanne syntyi niissä tapauksissa, jolloin uuden työeläkkeen markkamäärä oli niin suuri, että työeläke vähensi kansaneläkkeen tukiosaa. Suurimmillaan kokonaiseläkkeiden ero saattoi olla vanhan työeläkkeen saajan hyväksi täysimääräisen tukiosan suuruinen.

Kansaneläkeuudistuksen II A -vaiheesta lukien vanhaa työeläkettä saavien asema pysytettiin kansaneläkelainsäädännössä ennallaan siten, että heille maksetaan lisäosana aina vähintään entistä tukiosaa vastaava markkamäärä edellyttäen, ettei eläkkeensaajalla ole muuta lisäosaan vaikuttavaa tuloa. Tähän päästiin lukemalla vanha työeläke lisäosatuloksi enintään laissa säädettyihin markkamääriin eli niin sanottuihin tuloksilukemisrajoihin asti. Ylimenevä osa vanhasta työeläkkeestä ei vaikuta lisäosan määrään lainkaan. Vuotta 1983 koskevista tuloksilukemisrajoista säädetään kansaneläkelain 27 a §:ssä (103/82). Vuoden 1984 alusta lukien sovellettavista tuloksilukemisrajoista säädetään 27 §:n 1 ja 2 momentissa.¹⁾

¹⁾ Tuloksilukemisraja on kansaneläkeindeksissä 740 (1.7.1983 lukien) yksinäisellä eläkkeensaajalla 1 563 mk/kk, eläkkeensaajalla, jonka puoliso ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, 1 653 mk/kk ja 2 500 mk/kk, jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä.

Tuloksilukemisrajat määriteltiin siten, että niistä suurempaa vanhaa työeläkettä saavalle säilytettiin kansaneläkkeen määrä ennallaan eli aikaisemman tukiosan suuruisena. Tästä suojaamismenettelystä oli seurauksena, että kansaneläkeuudistuksen II A -vaiheessa tuloksilukemisrajan ylittänyttä vanhaa työeläkettä saaville noin 67 000 eläkkeensaajalle ei maksettu lisäosan tasokorotusta. Tasokorotus sen sijaan maksettiin niille noin 240 000 vanhaa työeläkettä saavalle, joiden työeläke alitti tuloksilukemisrajat.

Voimassa olevan lain mukaan vuoden 1984 alusta tuloksilukemisrajat nousevat 27 a §:ssä vuotta 1983 varten säädetyistä alemmista markkamääristä 27 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuihin markkamääriin. Tämän seurauksena myös vuodesta 1984 lähtien lisäosana maksettaisiin tuloksilukemisrajan ylittävää vanhaa työeläkettä saaville aikaisempaa tukiosaa vastaava markkamäärä. Kansaneläkeuudistuksen II B -vaiheeseen kaan kuuluvaa lisäosan tasokorotusta heille ei siten maksettaisi.

Ennen tammikuun 1 päivää 1983 alkanut sotilasvammalain (404/48) mukainen elinkorko ja huoltoeläke luetaan kansaneläkelain 27 §:n 4 momentin mukaisesti tuloksi samojen sääntöjen perusteella kuin vanhat työeläkkeet, koska nekin olivat ennen vuotta 1983 kokonaan etuoikeutettua tuloa tukiosassa.

Tuloksilukemisraja, jota suurempaa vanhaa työeläkettä tai edellä mainittua sotilasvammakorvausta saavalle ei lisäosan tasokorotusta II B -vaiheessa maksettaisi, olisi vuoden 1984 alusta lukien kansaneläkeindeksissä 740 yksinäisellä eläkkeensaajalla ja naimisissa olevalla eläkkeensaajalla, jonka puoliso ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, 1 678 markkaa kuukaudessa. Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä, tuloksilukemisraja olisi 1 388 markkaa kuukaudessa.

Kansaneläkeuudistuksen II A -vaiheen ja eläketulojen verotusta koskevan uudistuksen toteuttamisen yhteydessä on vanhaa työeläkettä saavien asemaan kiinnitetty julkisuudessa runsaasti huomiota. Epäoikeudenmukaisena on koettu verotuksen kiristyminen ja sen aiheuttama nettotulojen yht'äkkäinen aleneminen helmikuun alusta 1983 lukien, jolloin uusia verotusperusteita ennakonpidätyksessä ensimmäistä kertaa sovellettiin. Kielteisten näkemysten voimakkuuteen vaikutti osaltaan se, että uusien verotusperusteiden mukainen ennakonpidätys oli teknisesti mahdollista toteuttaa vasta kuukausi sen jälkeen, kun kansan-

eläkeuudistuksen II A -vaihe ja työeläkkeiden indeksitarkistus oli korottanut eläkkeiden tasoa. Nettotulon muutos ilmeni useassa tapauksessa varsin jyrkkänä. Tulo tosin aleni vain keskimääräistä suurempaa vanhaa työeläkettä saavilla. Tästä huolimatta on katsottava, että se tulotaso, josta lähtien vanhaa työeläkettä saaville saattoi aiheutua edunmenetyksiä, oli verrattain alhainen. Esimerkiksi yksinäisellä vanhaa työeläkettä saavalla nettotulo aleni reaalisesti työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteismäärän ylitettyä noin 2 500 markkaa kuukaudessa.

Tyytymättömyyttä on herättänyt myös vanhaa ja uutta työeläkettä saavien erilainen kohtelu nettotulon muutoksen suhteen. Se johtui kahdesta eri syystä. Vanhaa työeläkettä saava joutui muutostilanteessa huonompaan asemaan kansaneläkkeen muututtua veronalaiseksi tuloksi. Vanhaa työeläkettä saavan nettotulo aleni matalammasta tulotasosta lähtien kuin uutta työeläkettä saavalla, ja alenemat olivat markkamääräisesti tuntuvampia. Tämä johtui siitä, että vanhaa työeläkettä saavan kansaneläke saattoi olla suurempi kuin samansuuruista uutta työeläkettä saavalla. Veronalaiseksi siirtyi näin ollen enemmän aikaisemmin verovapaata tuloa. Vaikka myös verouudistuksen jälkeen vanhaa työeläkettä saavan nettokokonaiseläke (työeläke ja kansaneläke verolla vähennettynä) on vähintään yhtä suuri tai suurempi kuin samansuuruista uutta työeläkettä saavalla, koettiin saavutetun tulotason aleneminen kielteisenä. Vanhaa työeläkettä saavat kokivat asemansa muita huonommaksi myös sen vuoksi, että osalle heistä ei edellä selostettujen suojaamisperiaatteiden seurauksena maksettu II A -vaiheen tasokorotusta.

Vanhaa työeläkettä saavilla on kansaneläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä määritelty muita eläkkeensaajia suuremmaksi, koska nämä työeläkkeet ovat keskimäärin selvästi pienempiä kuin uudet työeläkkeet. Kansaneläkkeen tasoitavasta vaikutuksesta huolimatta myös keskimääräinen kokonaiseläke on vanhaa työeläkettä saavilla yleensä matala. Kansaneläkkeen tuleminen veronalaiseksi tuloksi heikensi alkuperäistä tarkoitusta hyvittää vanhaa työeläkettä saavia suuremmalla kansaneläkkeen osuudella sen korvauksena, ettei vanhoja työeläkkeitä tasokorotettu heinäkuun 1975 alusta lukien. Kaikilta osin ei voida pitää hyväksyttävänä tämän aikaisemmin verovapaana maksetun hyvityksen yht'äkkistä pienentämistä siinä määrin kuin kansaneläkkeen veronalaiseksi saattaminen osalla eläkkeensaajia aiheutti.

Vanhaa työeläkettä saavien nettotulon alenema voitaisiin poistaa säätämällä vanhaa tukiosaa vastaava osuus kansaneläkkeen lisäosasta verovapaaksi tuloksi. Tämä kuitenkin monimutkaistaisi verolainsäädäntöä ja hankaloittaisi verotuksen toteuttamista. Sosiaalivakuutus- ja verolainsäädännön välisessä tehtäväjaossa on viime vuosina ollut tavoitteena päästä eroon verotusta vaikeuttavista, sosiaalisin perustein myönnettävistä vähennyksistä. Pyrkimyksenä on ollut, että vastaavat etuudet maksetaan suorana tukena sosiaalivakuutuksesta. Näistä syistä ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa vanhaa työeläkettä saavien aseman korjausta muuttamalla verolainsäädäntöä.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että niille vanhaa työeläkettä saaville, jotka eivät saaneet lisäosan tasokorotusta II A -vaiheessa, maksettaisiin vuoden 1984 alusta 52 markan (kansaneläkeindeksissä 740) korotus lisäosaan. Muutos toteutettaisiin muuttamalla kansaneläkelain 27 §:n 1 ja 2 momentin tuloksilukemisrajojen markkamäärät vastaamaan lain 27 a §:n markkamääriä. Kansaneläkelain 27 §:n 1 momentissa säädetty markkamäärä olisi siten 15 130 markkaa ja 2 momentissa mainittu vastaavasti 12 430 markkaa vuodessa.¹⁾ Muutosta olisi pidettävä II B -vaiheen tasokorotuksena ja siihen sovellettaisiin myös asumistukea määrättäessä sanottua vaihetta koskevia suoja säännöksiä. Tällä tavoin toteutettuna parannus kohdistuisi verraten tarkoin samoihin vanhaa työeläkettä saaviin, joilla verotuksen kiristyminen on aiheuttanut menetyksiä. Eläkkeen korotuksen saisi noin 65 000 vanhaa työeläkettä saavaa, joista osalla korotus ei olisi täysimääräinen.

Perhe-eläkkeeseen muodostettiin myös lisäosa vuoden 1983 alusta lukien. Perhe-eläkkeen lisäosaa määrättäessä vanhat työeläkkeet ja edellä mainitut sotilasvammakorvaukset luetaan tuloksi samalla tavoin rajoitetusti kuin kansaneläkkeen lisäosassa. Perhe-eläkkeessä näin menetellään myös luopumiseläkelain (16/74) mukaisen luopumiseläkkeen osalta. Tuloksilukemisraja koskevat säännökset sisältyvät vuoden 1984 alusta lukien perhe-eläkelain 15 d §:n 1 momenttiin (105/82). Jotta kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen lisäosajärjestelmässä päästäisiin yhtenäiseen menettelyyn mainittujen eläkkeiden ja korvausten tuloksilukemisessa, olisi tarkoituksenmukaista, että tässä momentissa säädetty markkamäärä muutettaisiin 15 130 markaksi.

¹⁾ Lain 103/82 KE-indeksitasossa 597.

1.2. Lisäosan alenemisen estäminen eräissä tapauksissa kansaneläkeuudistuksen II B -vaiheessa

Kansaneläkeuudistuksen eri vaiheissa syntyy tilanteita, jolloin uuden lain mukainen eläke olisi pienempi kuin aikaisemmin maksettu eläke. Tällaiset lainsäädännön muutoksista johtuvat kansaneläkkeen pienenemiset estetään yleensä niin sanotuilla suojaäännöksillä. Kansaneläkeuudistuksen II—III -vaiheita koskevat suojaäännökset ovat kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (103/82) voimaantulosäännöksen 5—8 momentissa. Pääasiallinen suojaäännös on 5 momentissa. Sen mukaan, jos lisäosa 1 päivästä tammikuuta 1984 tai 1 päivästä tammikuuta 1985 vastaavasti pienenisi, lisäosa maksetaan entisen suuruusena.

Toisaalta voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaan sellaista lisäosan pienenemistä, joka johtuu II B -vaiheessa toteutettavasta puolisoitten tulojen eriyttämisestä ei suojaamalla estetä. Vuonna 1983 lisäosa on määrätty puolisoitten yhteenlasketun vuositulon perusteella ja eläkkeensaajapuolisoitten ollessa kyseessä maksettu puoliksi kummallekin puolisoista. Eriyttämisellä tarkoitetaan sitä, että vuoden 1984 alusta puolisoitten lisäosat määrätään henkilökohtaisen tulon perusteella. Lisäosat muodostuvat tällöin useimmissa tapauksissa erisuuruisiksi. Sillä puolisoista, jolla tuloa on vähemmän, lisäosa korottuu ja suurempituloisella alenee. Lisäosan arvioidaan tästä syystä alenevan noin 80 000 eläkkeensaajalla edellyttäen, että edellä ehdotetut tuloksilukemisrajoja koskevat muutokset toteutetaan.

Kansaneläkeuudistuksen II—III -vaiheita koskeessa hallituksen esityksessä (HE 98/1981 vp., s. 7) todettiin eriyttämisestä muun muassa: "Uudistuksen johdosta perheen eläketulot kuitenkin yleensä kasvavat tai pysyvät vähintään ennallaan". Maininnalla tarkoitettiin eläkkeensaajapuolisoitten yhteenlaskettua lisäosaa, joka vuodesta 1984 muodostuu useimmissa tapauksissa erisuuruisten lisäosien summasta. Kuitenkaan laissa ei ole hallituksen esityksen perusteluja vastaavaa säännöstä siitä, miten eriyttämisen toteutuessa menetellään niissä tapauksissa, jolloin puolisoitten yhteenlaskettu lisäosa pienenisi.

Edellä mainitun kansaneläkelain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen 6 momenttia ehdotetaan hallituksen esitykseen sisällyntä tavoitetta vastaten täsmennettäväksi siten, että lisäosa ei eriyttämisen seurauksena pienenisi vuoden 1984 alusta muissa kuin niissä tapauksis-

sa, jolloin molemmat puolisoista saavat kansaneläkettä. Tällöin toinen puolisoista yleensä saa samanaikaisesti lisäosaansa korotuksen. Korotus olisi miltei kaikissa tapauksissa toisen puolison lisäosan alenemaa suurempi tai vähintään samansuuruinen. Näin täsmennettynä kansaneläkettä saavan puolison lisäosa ei voimaantulosäännöksen perusteella pienenisi myöskään niissä tapauksissa, jolloin hänen puolisonsa saa rintamasotilaseläkettä, joka ei vuoden 1984 alusta korotu. Samalla momenttiin kuitenkin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että kummankin puolisoista saadessa kansaneläkettä toisen puolison lisäosa ei tällöinkään saa pienentyä enemmällä kuin toisen puolison saaman lisäosan korotuksen määrällä. Perheen yhteenlaskettu eläke ei näin ollen voisi pienentyä. Tällainen tilanne voisi syntyä muutamassa sadassa tapauksessa edellyttäen, että edellä ehdotetut tuloksilukemisrajoja koskevat muutokset toteutetaan.

Ehdotetun täsmennyksen mukaisesti lisäosa ei myöskään voisi pienentyä tapauksissa, jolloin vain toinen puolisoista on eläkkeensaaja. Pieneneminen olisi mahdollista esimerkiksi sen seurauksena, että eläkkeensaaja ei enää eriyttämisen toteuduttua saa lukea hyväkseen puolisonsa velkojen korkomenoja ja eräitä muita vähennyksiä. Näin on vuonna 1983 menetelty niissäkin tapauksissa, jolloin toinen puolisoista ei ole eläkkeensaaja. Koska toisen puolison eläkkeen pieneneminen ei näissä 2 000—4 000 tapauksessa tule hyvitetyksi toisen puolison eläkkeen samanaikaisella korotuksella, lisäosan aleneminen saattaisi johtaa myös perheen yhteenlasketun tulon pienenemiseen.

Puolison velkojen korkomenojen ja eräiden muiden vähennysten poistamisesta aiheutunut lisäosan suoja ehdotetaan samalla tavoin ja samoin perustein määräaikaiseksi kuin uudistuksen III -vaiheessa omien vastaavien vähennysten poistamisesta mahdollisesti vuoden 1985 alusta syntyvä suoja. Tätä koskeva lisäys tehtäisiin mainitun lain voimaantulosäännöksen 8 momenttiin.

2. Kustannukset

Vanhaa työeläkettä ja edellä mainittua sotilasvammakorvausta saavien aseman korjaamisesta esitetyllä tavalla aiheutuisi noin 35 miljoonan markan vuotuiset lisäkustannukset. Tästä palautuisi valtiolle, kunnille ja kirkolle veroina takaisin noin puolet. Lisäosa kasvaisi noin 65 000:lla vanhaa työeläkettä tai edellä mainittua sotilas-

vammakorvausta saavalla kansaneläkkeen saajalla ja vajaalla tuhannella perhe-eläkkeen saajalla.

Kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen ehdotetut muutokset aiheuttaisivat kansaneläkemenojen kasvua verrattuna hallituksen esityksessä esitettyihin arvioihin noin 7 milj. markkaa vuodessa.

3. Voimaantulo

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 27 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), näin kuuluviksi:

27 §

Poiketen siitä, mitä 26 ja 26 a §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen sukupolvenvaihdoseläkkeen perusmäärä; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin kuin se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudesta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudesta,

luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että vakuutetun saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 15 130 markkaa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä, 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä on 12 430 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1982 annetun kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (103/82) voimaantulosäännöksen 6 ja 8 momentti näin kuuluviksi:

— — — — —
 Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä, lisäosan pienenemistä ei estetä 1 päivästä tammikuuta 1984 lukien siltä osin kuin pienentyminen johtuu siitä, että kansaneläkettä saavien puolisoiden tulot ja omaisuus otetaan huomioon kummankin puolison osalta erikseen. Lisäosa saa kuitenkin pienentyä enintään niin paljon, ettei puolisoiden lisäosien yhteismäärä pienene.

— — — — —
 Jos puolisoista vain toinen saa kansaneläkettä ja hänen lisäosansa pienenisi 1 päivästä tammikuuta 1984 lukien sen johdosta, että lisäosaa määrättäessä ei enää oteta huomioon eläkkeensaajan puolison velkojen korkovähennyksiä ja muita vähennyksiä, tai jos lisäosa pienenisi 1 päivästä tammikuuta 1985 lukien sen johdosta, että lisäosa muutetaan uuden lain mukaiseksi, lisäosan pienenemisen estämiseksi 5 momentin

perusteella maksettavasta eläkkeen osasta vähennetään kunkin vuoden tammikuun 1 päivästä vuodesta 1986 alkaen 20 prosenttia, kuitenkin vähintään 20 markkaa kuukaudessa. Prosenttimäärä lasketaan tässä tarkoitetun eläkkeen osan alkuperäisestä määrästä ottaen huomioon kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuus. Jos vuositulosta 1 päivästä tammikuuta 1984 poistetun puolison velkojen korkovähennyksen tai 1 päivästä tammikuuta 1985 poistetun eläkkeensaajan omien velkojen korkovähennyksen määrä pienenee enemmän kuin 20 prosenttia vuodessa tai se lakkaa, lisäosan pienenemisen estämiseksi maksettava eläkkeen osa lasketaan uudestaan tai lakkauteaan.

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki

perhe-eläkelain 15 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain 15 d §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (105/82), näin kuuluvaksi:

15 d §

Poiketen siitä, mitä 15 b §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukainen sukupolvenvaihdoseläke; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin

3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin kuin se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudesta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudesta, luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että lesken saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 15 130 markkaa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua,

jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikarmaa*

1.

Laki

kansaneläkelain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 27 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

27 §

Poiketen siitä, mitä 26 ja 26 a §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen supulovenvaihdoseläkkeen perusmäärä; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin kuin se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta,

luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että vakuutetun saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 16 140 markkaa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä, 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä on 13 440 markkaa vuodessa.

Ehdotus

27 §

Poiketen siitä, mitä 26 ja 26 a §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen supulovenvaihdoseläkkeen perusmäärä; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin kuin se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta,

luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että vakuutetun saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 15 130 markkaa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä, 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä on 12 430 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1982 annetun kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (103/82) voimaantulosäännöksen 6 ja 8 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Mitä 5 momentissa on säädetty, ei sovelleta sellaisen lisäosan pienenemiseen, joka johtuu siitä, että tammikuun 1 päivästä 1984 lukien puolisoiden tulot ja omaisuus otetaan huomioon kummankin puolison osalta erikseen.

Jos lisäosa pienenisi 1 päivästä tammikuuta 1985 lukien sen johdosta, että lisäosa muutetaan uuden lain mukaiseksi, lisäosan pienenemisen estämiseksi 5 momentin perusteella maksettavasta eläkkeen osasta vähennetään kunkin vuoden tammikuun 1 päivästä vuodesta 1986 alkaen 20 prosenttia, kuitenkin vähintään 20 markkaa kuukaudessa. Prosenttimäärä lasketaan tässä tarkoitetun eläkkeen osan alkuperäisestä määrästä ottaen huomioon kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuus. Jos vuositulosta 1 päivästä tammikuuta 1985 poistetun velkojen korkovähennyksen määrä pienenee enemmän kuin 20 prosenttia vuodessa tai se lakkaa, lisäosan pienenemisen estämiseksi maksettava eläkkeen osa lasketaan uudestaan tai lakkautetaan.

Ehdotus

Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä, lisäosan pienenemistä ei estetä 1 päivästä tammikuuta 1984 lukien siltä osin kuin pienentyminen johtuu siitä, että kansaneläkettä saavien puolisoiden tulot ja omaisuus otetaan huomioon kummankin puolison osalta erikseen. Lisäosa saa kuitenkin pienentyä enintään niin paljon, ettei puolisoiden lisäosien yhteismäärä pienene.

Jos puolisoista vain toinen saa kansaneläkettä ja hänen lisäosansa pienenisi 1 päivästä tammikuuta 1984 lukien sen johdosta, että lisäosaa määrittäessä ei enää oteta huomioon eläkkeensaajan puolison velkojen korkovähennyksiä ja muita vähennyksiä, tai jos lisäosa pienenisi 1 päivästä tammikuuta 1985 lukien sen johdosta, että lisäosa muutetaan uuden lain mukaiseksi, lisäosan pienenemisen estämiseksi 5 momentin perusteella maksettavasta eläkkeen osasta vähennetään kunkin vuoden tammikuun 1 päivästä vuodesta 1986 alkaen 20 prosenttia, kuitenkin vähintään 20 markkaa kuukaudessa. Prosenttimäärä lasketaan tässä tarkoitetun eläkkeen osan alkuperäisestä määrästä ottaen huomioon kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuus. Jos vuositulosta 1 päivästä tammikuuta 1984 poistetun puolison velkojen korkovähennyksen tai 1 päivästä tammikuuta 1985 poistetun eläkkeensaajan omien velkojen korkovähennyksen määrä pienenee enemmän kuin 20 prosenttia vuodessa tai se lakkaa, lisäosan pienenemisen estämiseksi maksettava eläkkeen osa lasketaan uudestaan tai lakkautetaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

3.

Laki

perhe-eläkelain 15 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain 15 d §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (105/82), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

15 d §

Poiketen siitä, mitä 15 b §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukainen supupolvenvaihdoseläke; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin joka ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta, luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että lesken saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 16 140 markkaa vuodessa. Muilta osin kohdassa 4 tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Ehdotus

15 d §

Poiketen siitä, mitä 15 b §:ssä on säädetty, ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain (468/69) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) tai merimieseläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukainen supupolvenvaihdoseläke; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin *kuin* se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta,

luetaan lisäosaa määrättäessä tuloksi siten, että lesken saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 15 130 markkaa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan lisäosatuloksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.